

gen binnen de strijdkrachten, de nieuwe bureaucratie die van die strijdkrachten gebruik maakt, en de linkse elementen die achter de schermen al die krachten manipuleren¹,

waren factoren die een communistische revolutie bevorderden.

Zo dacht ook de minister van buitenlandse zaken, Sjigemitsoe, er over. Maar deze voorstanders van vrede vormden een kleine minderheid.

In de nacht van 9 op 10 maart ging het centrum van Tokio in vlammen op. Tachtigduizend doden! Een week later inspecteerde de keizer de zwaarst getroffen stadsgedeelten. Wat hij te aanschouwen kreeg, deprimeerde hem ten zeerste. Maar hoe kon het vredesproces op gang gebracht worden?

Sjigemitsoe benaderde op eigen verantwoordelijkheid de Zweedse ambassadeur die naar Stockholm zou terugkeren, en verzocht hem, in Washington en Londen te informeren wat de precieze Amerikaans-Britse wapenstilstands- of vredesvoorwaarden waren, en Koiso verklaarde zich in besprekingen met een geheime afgezant van Tsjiang Kai-sjek bereid, de bezette delen van China te ontruimen. Koiso hoopte dat een accord met Nationalistisch China de inleiding zou kunnen vormen tot vrede met de Verenigde Staten en Engeland, maar dat accord werd door Sjigemitsoe afgewezen die van oordeel was dat Japan de door het Japanse leger in het zadel geholpen Chinese regering te Nanking niet in de steek mocht laten.

Op 1 april landden de Amerikanen op Okinawa.

Vier dagen later trad Koiso af.

Op de middag van de 5de april kwamen alle Japanse oud-premiers die nog in leven waren, in het keizerlijk paleis bijeen. Wie moest Koiso opvolgen? De keizer wachtte op advies. Conformisme beheerste het beraad. Geen van de oud-premiers waagde het, een minister-president voor te stellen wiens benoeming zou hebben betekend dat Japan het roer omgooide, zelfs Konoje (maar hij sprak nu niet met de keizer onder vier ogen) bepleitte de benoeming van een militair die de oorlog zou voortzetten. Todjo wees, aangezien Japan zelf verdedigd zou moeten worden, op een generaal maar anderen prefereerden de tachtigjarige gepensioneerde admiraal Kantaro Soezoeki, die grote naam had gemaakt in de Russisch-Japanse oorlog van 1904-05. Hun motivering was, aldus Irije, dat Soezoeki, omdat hij sinds lang niets met de strijdkrachten te maken

¹ In werkelijkheid was van dat 'manipuleren' geen sprake – alle 'linkse elementen' zaten gevangen.